

Posudek na bakalářskou práci Marty Škubalové

Tématem práce je odsun/vyhnání Němců v české próze. Obtížnost zpracování spočívá v tom, že nejde o „čistě literární“ téma, každý, kdo se tímto tématem zabývá, vstupuje na vrstvou půdu historických resentimentů a politických diskusí. Svědčí o tom už rozdílná označení „odsun“, „vyhnání“, „vysídlení“, „nucený transfer“ atd., do nichž se obvykle promítá hodnotící postoj mluvčího.

Proto si i Marta Škubalová musela vymezit pracovní pojmy.

„Vyhnáním“ rozumí divoké a násilné vyhánění německy mluvících obyvatel Čech, Moravy a Slezska po skončení druhé světové války, jako „odsun“ označuje pozdější organizovaný transfer, jak jej stanovila Postupimská konference. Další vymezení bylo nutné provést v materiálu. Autorka jej redukovala na prózy a z nich na díla, kde je odsun hlavním tématem a kde se objevují určité inovace. Nezabývá se tak například Filipovým Nanebevzetím Lojzka Lapáčka ze Slezské Ostravy, Klimentovou Nudou v Čechách, ale ani Körnerovým Zánikem samoty Berhof, Stránského Zdivočelou zemí, Tučkové Vyhnáním Gerty Schnirch. Naopak zařazeny jsou dvě německy psané prózy Olgy Barényiové, což by mohlo vzbudit pochybnost. Pro jejich zařazení však mluví fakt, že Barényiová až do konce druhé světové války publikovala česky (a je zařazena do Lexikonu českých spisovatelů), že tedy nejde o případ spisovatelky německojazyčné, ale o bilignost, příp. jazykovou konverzi. Navíc se zde období konce války a odsunu tematizuje sice na pohled odlišným, ale i analogickým způsobem ve srovnání se souběžně psanými českými díly („romány Barényi vykazují obdobné rysy schematizující struktury textu jako *Nástup* či *Město na hranici*“, píše M. Škubalová na s. 45).

Analyzuje se tak celkem devět románů a novel, v nichž autorka práce rozebírá a navzájem konfrontuje způsoby vyprávění a modelování českých a německých postav. Práce postupuje chronologicky, začíná *Domem na zeleném svahu* (1947) od Anny Sedlmayerové a končí *Penězi od Hitlera* (2006) Radky Denemarkové. Tento postup umožňuje sledovat téma odsunu v literárněhistorickém a historickém kontextu. Závěrečná srovnání shrnují pozorování proměn narace i figurace. Autorka tak např. konstatuje, že nepersonifikovaný „objektivní“ vypravěč je postupně nahrazován osobním vypravěčem, který subjektivizuje fikční svět a že původně jasně zřetelná národnostní bariéra „My“ versus „Oni“ se v dílech jako je *Cejch*, *Pátým pádem* a *Peníze od Hitlera* rozpadává.

Domnívám se, že Marta Škubalová ve své práci prokázala schopnost interpretace literárního textu a orientace v literárněhistorických i historických problémech. Její bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

